

ARCHEOLOGIA POLSKI



INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII  
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

# ARCHEOLOGIA POLSKI

TOM LX

2015



WARSZAWA  
2015

T o m r e c e n z o w a n y

S k ł a d R e d a k c j i N a u k o w e j:

Redaktor: MARIA DEKÓWNA  
Z-ca Redaktora: TOMASZ PUROWSKI  
Członkowie Redakcji: ROMUALD SCHILD, ZOFIA SULGOSTOWSKA

S k ł a d K o m i t e t u R e d a k c y j n e g o:

JOHAN CALLMER (Lund), HANNA KÓČKA-KRENZ (Poznań),  
NATALIE VENCLOVÁ (Praha)

A d r e s R e d a k c j i:  
Instytut Archeologii i Etnologii PAN  
00-140 Warszawa, al. Solidarności 105  
tel. (0-22) 620 28 81 do 84 wewn. 138, 171  
e-mail: archeologia.polski@wp.pl

K o r e k t o r:  
Andrzej Jacek Tomaszewski

PL ISSN 0003-8180

© Copyright by Instytut Archeologii i Etnologii PAN  
Warszawa 2015

No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, recording, or any information storage and retrieval system, without permission from the copyright owner.

D T P:  
Letter Quality, ul. Brylowska 35/38, 01-216 Warszawa

D r u k: Partner Poligrafia, ul. Zwycięstwa 10; 15-703 Białystok

Nakład 250 + 10 egz., objętość 25 ark. wydawn., papier offset 90 g  
Druk ukończono w styczniu 2016 r.

## SPIS TREŚCI

Stanisław Tabaczyński, Członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk – piętnaście lat później (Andrzej Buko, Maria Dekówna) .....	7
Stanisław Tabaczyński, Full member of the Polish Academy of Sciences – fifteen years later (Andrzej Buko, Maria Dekówna) .....	12
Bibliografia prac prof. dr. hab. Stanisława Tabaczyńskiego za lata 2001–2015, z uzupełnieniami za lata 1999–2000 (opracowała Dorothea Cyngot) .....	15

### METODY I METODOLOGIA

Danuta Minta-Tworzowska, Czy współczesna i przyszła archeologia będzie „potrzebowała” teorii? .....	21
Will there be a “need” for theory in modern and future archaeology? .....	36
Alain Gallay, Construire une paléanthropologie .....	39
W kierunku paleoantropologii .....	51
Andrzej Niewęglowski, Mikroregiony osadnicze w pradziejach ziem polskich. Problemy rozwoju gospodarki rolno-hodowlanej .....	53
Settlement microregions in the prehistory of Polish lands. Farming and breeding development issues .....	70
Ivona Vlkolinská, Anna Tirpáková, Beáta Stehlíková, Lucia Záhumenská, Demonstration of a new fuzzy-sets method for classification of vessels on a sample from the Nitra-Lupka site .....	71
Ukážka novej metódy fuzzy množín pre klasifikáciu tvarov nadob z pohrebiska Nitra-Lupka .....	91

### STUDIA

Tadeusz Galiński, Sanktuarium szamańskie z okresu mezolitu w Bolkowie nad jeziorem Świdwie na Pomorzu .....	93
A shamanistic sanctuary from the Mesolithic in Bolków on the Świdwie lake in Pomerania .....	119
Marcin Wołoszyn, Elżbieta M. Nosek, Janusz Stępiński, Alicja Rafalska-Łasocha, Wiesław Łasocha, Elżbieta Bielańska, The seals from Czermino (Cherven Towns, eastern Poland) – chemical analysis and metallurgical examination .....	123
Pieczenie z Czermina (Grody Czerwieńskie, Polska wschodnia) – rezultaty analiz chemicznych i metalurgicznych .....	148

### DYSKUSJE I POLEMIKI

Danuta Minta-Tworzowska, Metafory genezy i etnogenezy w archeologii (prehistorii) w pierwszej połowie XX wieku. Dyskurs naukowy wokół Biskupina .....	153
Metaphors of genesis and ethnogenesis in archaeology (prehistory) in the first half of the 20 <sup>th</sup> century. The scientific discourse around Biskupin .....	163

Henryk W. Witas, O rygorach metodycznych analizowania kopalnego DNA i skutkach ich nieprzestrzegania .....	164
On the rigors of methodical analysis of ancient DNA and consequences of their neglect .....	176

#### RECENZJE

Jarmila Kaczmarek, Hieronim Kaczmarek, Patrycja Silska, Początki starożytnictwa wielkopolskiego w korespondencji Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego (Jakub Linetty) .....	179
Stefanie Klooß, Mit Einbaum und Paddel zum Fischfang. Holzartefakte von endmesolithischen und frühneolithischen Küstensiedlungen an der südwestlichen Ostseeküste (Tadeusz Galiński) .....	187
Marek Gedl, Die Pfeilspitzen in Polen (Urszula Bugaj) .....	193
L'enceinte des premier et second âges du Fer de La Fosse Touzé (Courseulles-sur-Mer, Calvados) (Hanna Kowalewska-Marszałek) .....	197

#### KRONIKA

O kluczowych dla archeologii zagadnieniach i terminach. W dialogu ze Stanisławem Tabaczyńskim (Dorota Cyngot, Anna Zalewska) .....	207
--	-----

Streszczenia w języku angielskim artykułów publikowanych na łamach „Archeologii Polski” ukazują się – począwszy od 2004 r. – w międzynarodowym czasopiśmie internetowym „The Central European Journal of Social Sciences and Humanities” (CEJSH; <http://cejsh.icm.edu.pl>).

Summaries in English of articles published in “Archeologia Polski” have been published (since 2004) in the international web periodical “The Central European Journal of Social Sciences and Humanities” (CEJSH; <http://cejsh.icm.edu.pl>).

“Archeologia Polski” is regularly indexed in the International Bibliography of the Social Sciences; in IBZ – International Bibliography of Periodical Literature; IBZ – CD-ROM; IBR – International Bibliography of Book Reviews of Scholarly Literature; IBR – CD-ROM.

## OD REDAKCJI

„Archeologia Polski” jest wydawnictwem ciągłym, w którym zamieszczane są artykuły zawierające ujęcia ogólne, syntetyzujące, omawianych zagadnień. Publikujemy w nim prace z zakresu metodologii i metodyki badań archeologicznych oraz dyscyplin współpracujących z archeologią, a także studia dotyczące problematyki prehistorii oraz wczesnych dziejów ziem polskich na tle europejskim. Każdy zeszyt zawiera również dział polemik i dyskusji oraz recenzje literatury polskiej i obcej, głównie archeologicznej, lecz również prac z zakresu dyscyplin z archeologią współpracujących.

Artykuły i recenzje przekazywane do druku w „Archeologii Polski” prosimy opracowywać według zasad opublikowanych w tomie XXVIII:1983, z. 1, s. 239 i n. naszego periodyku, oraz na stronie internetowej: [www.iaepan.edu.pl](http://www.iaepan.edu.pl).

---

### Warunki zamawiania „Archeologii Polski”

Instytucje i osoby prawne mogą kierować zamówienia na adres:

**Instytut Archeologii i Etnologii PAN,  
al. Solidarności 105, 00-140 Warszawa,  
numer konta w BANK PEKAO SA nr 86 1060 0076 0000 4010 3000 1995  
z dopiskiem „Archeologia Polski”**

Zachęcamy do korzystania z formularza zamówień w naszej księgarni internetowej na stronie:  
**[www.iaepan.edu.pl](http://www.iaepan.edu.pl)**

Wydawnictwo wraz z rachunkiem (cena numeru plus porto) prześlemy pocztą po otrzymaniu zamówienia.

Cena tomu 60 zamówionego w IAE PAN wynosi 55,00 zł.

Prenumeratę roczną przyjmują oddziały kolportażowe RUCH oraz urzędy pocztowe i listonosze.

Koszt prenumeraty tomu 61 wynosi 55,00 zł.

Bieżące i wcześniejsze numery można nabyć lub zamówić (przesyłka za zaliczeniem pocztowym) w księgarni IAE PAN, al. Solidarności 105, 00-140 Warszawa, adres e-mail: [bookshop@iaepan.edu.pl](mailto:bookshop@iaepan.edu.pl)

Subscription orders for “Archeologia Polski” available through the local press distributors or directly from

**Institute of Archaeology and Ethnology  
al. Solidarności 105, 00-140 Warszawa, Poland**

The subscription rate is EURO 44 plus postage 5 EURO. Payment should be made by credit card, by International Money Order sent to

BANK PEKAO SA nr 84 1240 6247 1978 0000 4973 2719

or by a check made payable to

**Instytut Archeologii i Etnologii PAN  
al. Solidarności 105, 00-140 Warszawa, Poland**

We recommend using an order form available in the Institute's bookshop on our website:

**[www.archaeology.pl](http://www.archaeology.pl)**

## WARUNKI PRENUMERATY „RUCH” S.A.

1. „Archeologia Polski” rocznikiem. Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są na okres roczny.
2. Przewidywana cena prenumeraty krajowej na 2016 r. wyniesie 55,00 zł.
3. Wpłaty na prenumeratę krajową przyjmują jednostki kolportażowe „RUCH” S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora.
4. Prenumerata opłacana w złotówkach ze zleceniem wysyłki za granicę: informacji o warunkach prenumeraty i sposobie zamawiania udziela „RUCH” S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33; telefony (22) 532 87 31, 532 88 16, 532 88 19; infolinia 0 800 120 029; wpłaty w PLN na konto w banku PEKAO S.A. IV O/Warszawa, nr 6812 4011 0513 1111 1010 0010 4413 0494 lub w kasie Oddziału.  
Dokonując wpłaty za prenumeratę w Banku czy w Urzędzie Poczтовым należy podać: nazwę firmy „RUCH” S.A., nazwę banku, numer konta, czytelny pełny adres odbiorcy za granicą, okres prenumeraty, rodzaj wysyłki (p-tą lot. czy zwykłą) oraz zamawiany tytuł. Warunkiem rozpoczęcia wysyłki prenumeraty jest dokonanie wpłaty na podane konto.
5. Prenumerata opłacana w dewizach przez odbiorcę z zagranicy: przelewem na konto w banku w USD PEKAO S.A. IV O/W-wa 54 1240 1053 1787 0000 0443 0508; w EURO PEKAO S.A. IV O/W-wa 46 1240 1053 1978 0000 0443 0511; po dokonaniu przelewu prosimy o przesłanie kserokopii polecenia przelewu z podaniem adresu i tytułu pod nr faxu +48 22 532 87 32.  
Opłaty za prenumeratę można dokonać również czekiem wystawionym na firmę „RUCH S.A. OKDP” i przesłanym razem z zamówieniem listem poleconym na adres jw. Informujemy, że klienci płacący z zagranicy mogą też dokonać wpłaty na prenumeratę kartami kredytowymi VISA i MASTERCARD w Internecie <http://www.ruch.noria.pl>
6. Termin przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczną na następny rok do 5.12.

For the exchange write, please, to  
Instytut Archeologii i Etnologii PAN – Biblioteka  
al. Solidarności 105, PL-00-140 Warszawa, Poland

Orders regarding all publications of the Institute of Archaeology and Ethnology should be addressed to the Institute of Archaeology and Ethnology, Polish Academy of Sciences, al. Solidarności 105, PL-00-140 Warszawa, Poland, tel./fax +48 22 624 01 00 (Warsaw).

We recommend using an order form available in the Institute's bookshop on our website:

**[www.archaeology.pl](http://www.archaeology.pl)**

The subscription rates for periodicals are (in EURO or equivalent):

Archeologia . . . . .	19
Archaeologia Polona . . . . .	22
Archeologia Polski . . . . .	22 (2 fasc.) 44
Ethnologia Polona . . . . .	22
Etnografia Polska . . . . .	19
Fasciculi Archaeologiae Historicae . . . . .	15
Kwartalnik Historii Kultury Materialnej . . . . .	12 (4 fasc.) 48
Przegląd Archeologiczny . . . . .	22
Sprawozdania Archeologiczne . . . . .	22

plus postage 5 EURO.

Payment must be made by International Money Order sent to BANK PEKAO SA  
No 84 1240 6247 1978 0000 4973 2719 or by check payable to Instytut Archeologii i Etnologii PAN,  
al. Solidarności 105, PL-00140 Warszawa, Poland.